

lipanj 2024.

PLATFORMA ZA GRAĐANSKI ANGAŽMAN NA TEMU

ENERGETSKE UČINKOVITOSTI

Završno izvješće o savjetovanju – lipanj 2024.

Analizu je provela i izvješće sastavila organizacija Make.org.

Platformu je implementiralo i rasprave moderiralo društvo Open Source Politics.

**MAKE.
ORG**

**Open
Source
Politics**

SADRŽAJ

Sažetak.....	stranica 3
1. Uvod.....	stranica 4
2. Metodologija.....	stranica 5
3. Pregled.....	stranica 6
4. Detaljna analiza.....	stranica 8
Informiranost.....	stranica 8
Energetska obnova.....	stranica 11
Promet i meka mobilnost.....	stranica 13
Energija iz obnovljivih izvora.....	stranica 15
Potpora i subvencije.....	stranica 17
Proizvodnja i skladištenje zelene energije.....	stranica 19
Solidarnost.....	stranica 20
Grijanje.....	stranica 20
Rasvjeta.....	stranica 22
Zeleni i ekološki prihvatljivi prostori.....	stranica 22
5. Zaključci.....	stranica 24

SAŽETAK

Kako bi se povećalo sudjelovanje građana u europskim pitanjima, Europska komisija pokrenula je temu energetske učinkovitosti na Platformi za građanski angažman. Na toj je platformi, dostupnoj na svim službenim jezicima EU-a, provedena rasprava od 15. veljače 2024. do 31. svibnja 2024., a istodobno je sazvan i panel građana i građanki na istu temu.

U ovom se izvješću navode glavni zaključci internetske rasprave, grupirani u 10 kategorija i 25 tema. Relevantni rezultati odnose se na informiranje, pojednostavnjenje postupaka za energetske obnovu, promicanje održivog prijevoza i povećanje potpore za energiju iz obnovljivih izvora. Građani su ukazali na važnost zajedničkog djelovanja, obrazovnih inicijativa i pojednostavnjenja birokratskih procesa za povećanje energetske učinkovitosti.

1. UVOD

Kako bi se povećao građanski angažman na razini Europe, Europska komisija uvela je nove načine uključivanja građana EU-a. Internetska rasprava na **temu energetske učinkovitosti** održana je na Platformi za građanski angažman. U raspravi se moglo sudjelovati od 15. veljače 2024. do 31. svibnja 2024. na svim službenim jezicima EU-a. Istodobno s raspravama u digitalnom obliku održan je i **panel građana i građanki** na kojem se također raspravljalo o energetske učinkovitosti. Rezultati internetskih rasprava predstavljeni su panelu na drugom i trećem (posljednjem) sastanku kako bi se povezali načini sudjelovanja na internetu i uživo.

Kako je navedeno u nastavku, na platformi za savjetovanje namijenjenoj za rasprave građana o energetske učinkovitosti prikupljena su **273 doprinosa građana, 140 komentara i 230 glasova podrške**. Zahvaljujući tom digitalnom participativnom prostoru **gotovo 300 građana** uključilo se u proces i na taj način izravno doprinijelo donošenju odluka na razini Europe.

U ovom se izvješću daje konačna analiza svih doprinosa, prikupljenih i analiziranih prema **kategorijama** utvrđenima s obzirom na najčešće **teme građana** iz doprinosa.

Teme rasprava u okviru savjetovanja uglavnom se mogu razvrstati u **5 glavnih kategorija** s podjednakim brojem doprinosa: 1. poboljšanje informiranosti (među građanima i institucijama), 2. energetska obnova, 3. održivi i novi oblici mobilnosti, 4. energija iz obnovljivih izvora i 5. potpora i subvencije kao pokretači odgovornije potrošnje.

U ovom će se izvješću prvo opisati metodologija analize, a zatim dati pregled aktivnosti na platformi. Pregled sadržava brojčane podatke o sudjelovanju i opći pregled sadržaja. U izvješću se potom svaka kategorija detaljno analizira kroz razradu svih tema građana, uključujući ogledne citate s Platforme za građanski angažman. U posljednjem se poglavlju nalazi sažetak sadržaja i kratka rasprava.

2. METODOLOGIJA

Kako bi se utvrdio sadržaj rasprave o energetskej učinkovitosti na Platformi za građanski angažman, primijenjena je metodologija u tri koraka koja omogućuje precizno ispitivanje doprinosa građana pojedinim temama. Osim toga, omogućuje razvrstavanje ideja u klastere i grupe kako bi se utvrdile glavne teme rasprave. Na taj se način postiže odgovarajuća ravnoteža između grupiranja sličnih doprinosa i visoke razine detaljnosti.

1. KORAK KVANTITATIVNA ANALIZA doprinosa i komentara: utvrđene su glavne kategorije iz rasprave. U tu je svrhu analitički tim primijenio tematski pristup: svaki doprinos povezan je s relevantnim temama. To je omogućilo utvrđivanje prioriteta među idejama koje su predložili građani.

2. KORAK ANALIZA DOPRINOSA prema kategorijama: ručno provedena kvalitativna analiza, koja je uključivala tematsko grupiranje kako bi se oblikovale „teme građana”, određene s obzirom na to koliko se često javljaju unutar kategorije.

3. KORAK razmatranje KOMENTARA I GLASOVA PODRŠKE: analizirani su svi doprinosi i komentari (ako su se smatrali primjerenima) te su istaknuti neki doprinosi relevantni za ilustriranje teme.

POJMOVNIK

- **Doprinos** je pojedinačna stavka koju sudionik podijeli na platformi.
- **Komentari** su pisane reakcije sudionika na prvotni doprinos. Komentarima se započinje rasprava na temelju prvotne teme i sudionicima omogućuje da međusobno komuniciraju.
- **Glasovi podrške** su glasovi sudionika koji žele podržati određeni doprinos. Neki doprinosi nisu dobili glasove podrške.
- **Kategorije** su naslovi pod kojima se grupiraju mišljenja iznesena u velikom broju doprinosa.
- **Teme građana** su potkategorije pojedinih kategorija, a sastoje se od jednog ili više doprinosa.

3. PREGLED

BROJKE

Ukupno sudjelovanje, od 15. veljače 2024. do 31. svibnja 2024.

- **17 612** pregleda stranice
- **264** sudionika
- **273** doprinosa
- **140** komentara
- **230** glasova podrške

Od izrade privremenog izvješća (9. travnja 2024.) na platformi je zabilježena znatno viša razina sudjelovanja, **sa 184 nova doprinosa i 22 nova komentara**. U analizu su uključeni i novi elementi: utvrđena je nova kategorija, *Energija iz obnovljivih izvora*, koja je analizirana kroz tri povezane teme građana, dok je u kategorije *Informiranost* i *Promet i mobilnost* dodana po jedna nova tema građana. **Ukupno je dodana jedna nova kategorija i pet novih tema građana.**

KRATAK PREGLED SVIH KATEGORIJA I TEMA GRAĐANA

U tablici u nastavku na jednom su mjestu prikazane sve utvrđene kategorije i teme građana. U sljedećem se poglavlju (4. *Detaljna analiza*) sve teme detaljnije razrađuju.

U tablici je prikazan i zbroj doprinosa (Σ) koji pripadaju određenoj kategoriji. Zbroj doprinosa po kategorijama (382) veći je od ukupnog broja doprinosa (273) jer se sadržaj pojedinačnih doprinosa može odnositi na više kategorija.

KATEGORIJE	Σ	TEME GRAĐANA
1. INFORMIRANOST	69	1.1. Poboljšanje informiranosti radi poticanja bolje potrošnje
		1.2. Organiziranje sastanaka i razmjena znanja i iskustva na svim razinama
		1.3. Educiranje građana od najranije dobi
		1.4. Poticanje građana na promjenu ponašanja
		1.5. Informiranje građana o mogućnostima koje su im dostupne
		1.6. Uključivanje građana
2. ENERGETSKA OBNOVA	68	2.1. Zajedničko djelovanje
		2.2. Pojednostavnjivanje postupaka
		2.3. Poduzimanje mjera za smanjenje fonda zgrada s lošim energetskeim svojstvima
3. PROMET I MOBILNOST	61	3.1. Poticanje održivog prijevoza
		3.2. Potpora za prijevoz na električni pogon
		3.3. Zamjena prijevoznih sredstava koja jako onečišćuju
4. ENERGIJA IZ OBNOVLJIVIH IZVORA	58	4.1. Korištenje zelenijih izvora energije
		4.2. Dodjela sredstava u promicanje energije iz obnovljivih izvora
		4.3. Ponovna uporaba otpada
5. POTPORA I SUBVENCije	53	5.1. Davanje subvencija i primjena strožih standarda
		5.2. Porezi kojima se potiče odgovornija potrošnja energije
		5.3. Ulaganja kojima se potiče drukčija potrošnja energije
6. PROIZVODNJA I SKLADIŠTENJE	28	6.1. Poboljšanje korištenja i skladištenja zelene energije
7. SOLIDARNOST	19	7.1. Solidarnost kao odgovor na krizu
8. GRIJANJE	11	8.1. Učinkovitije korištenje sustava za grijanje
		8.2. Uvođenje rješenja za centralizirano grijanje
9. RASVJETA	10	9.1. Mijenjanje navika korištenja rasvjete
10. ZELENI PROSTORI	5	10.1. Poštovanje krajobraza

4. DETALJNA ANALIZA

U nastavku se detaljnije analiziraju pojedinačne kategorije. U tu se svrhu posebno analizira svaka tema građana i objedinjuju razni aspekti doprinosa.

1. KATEGORIJA: INFORMIRANOST

Tema građana 1.1.: Poboljšanje informiranosti radi poticanja bolje potrošnje

ANALIZA teme

Cilj je informirati građane kako bi postali svjesniji svoje potrošnje, istodobno ukazujući na loše načine potrošnje. Ideje uključuju i poticanje građana na svakodnevno usvajanje novih navika putem upozorenja na potrošnju (npr. stavljanjem modula na utičnice koji pokazuju koliko energije se troši). S druge se pak strane predlaže ukazivanje na loše načine potrošnje kako bi se izbjegla njihova normalizacija (npr. prozivanje trgovina koje ostavljaju vrata otvorena zimi dok je grijanje uključeno ili pak svjetleće znakove uključene noću, kao i izbjegavanje robnih marki koje promiču brzu modu).

Izdvojeni DOPRINOSI

Sonja, 6 glasova podrške

„Integracija mjerača potrošnje energije u utičnice/svjetlosne prekidače kako bi se potrošnja energije prosljedila aplikaciji koja bi u idealnom slučaju izravno određivala trošak potrošnje, slično kao u električnim automobilima.”

Adela, 0 glasova podrške

„Želim da je fokus na održivosti odjeće. Razlog među ostalim leži u klimi i općenito kulturi brze mode u cijelom svijetu.”

Tema građana 1.2.: Organiziranje sastanaka i razmjena znanja i iskustva na svim razinama

ANALIZA teme

Ideje s platforme uključuju organizaciju sastanaka, razgovora i rasprava na europskoj, nacionalnoj i lokalnoj razini na temu energetske učinkovitosti. Na taj bi se način ljude upozorilo na ekološka pitanja, rizike visoke potrošnje energije i moguća rješenja. To se može postići snagom društvenih mreža.

Izdvojeni DOPRINOSI

Mikas, 1 glas podrške

„Rasprava na razini EU-a ključna je za ovu temu s obzirom na to da se u Europi trenutačno vodi rat.”

Isabelle, 1 glas podrške

„Započnite ovaj dan zasjedanja razgovorom o energetske učinkovitosti. Puno informacija, razmjena znanja i iskustva između europskih zemalja, stručnjaka i nas, europskih građana. Imamo nevjerojatnu priliku da zajedno razvijamo savjest i moral.”

Tema građana 1.3.: Educiranje građana od najranije dobi

ANALIZA teme

Građani predlažu da se u školama poduzimaju mjere za poboljšanje informiranosti među mlađim generacijama, primjerice putem praktičnih radionica. Sudionici bi nakon tih radionica dalje širili glas o energetske učinkovitosti (npr. u okviru društvenih aktivnosti ili školskih programa, prenošenjem informacija roditeljima).

Izdvojeni DOPRINOSI

Gerald, 4 glasa podrške

„Ako se usredotočimo na obrazovanje mlađih generacija o energetske učinkovitosti, postavljamo temelje za održiviju budućnost. Ulaganje u obrazovanje mlađih generacija (putem društvenih mreža, školskih programa, osnaživanja roditelja itd.) o energetske učinkovitosti nije samo mogućnost, već je nužno za izgradnju održive budućnosti.”

Joanna, 0 glasova podrške

„U školama bi trebalo posvetiti veću pozornost tim temama putem praktičnih projekata s vidljivim učinkom koji uključuju cijelu zajednicu.”

Tema građana 1.4.: Poticanje građana na promjene ponašanja

ANALIZA teme

Neki građani smatraju da smanjenje potrošnje nije ni realno ni dostatno, stoga je potrebno naučiti kako promijeniti način na koji trošimo. Zajednički cilj je objasniti javnosti i uvjeriti je da određene duboko ukorijenjene navike nisu ni nužne ni bitne. Moguće je odreći ih se (npr. smanjiti sve zaslone koji se upotrebljavaju za oglašavanje, smanjiti masovna događanja koja uključuju veliki broj ljudi i opreme, zamijeniti nepotrebna poslovna putovanja videokonferencijama, smanjiti prijevoz robe većom potrošnjom lokalnih i sezonskih proizvoda, poticati rad na daljinu).

Izdvojeni DOPRINOSI

Laurent, 4 glasa podrške

„Kako bi se smanjila potrošnja energije, nije dovoljno povećati učinkovitost jer se tako potiče veća potrošnja. Stoga nam je potreban socioekonomski ustroj koji je u manjoj mjeri energetski intenzivan, čime se smanjuje broj putovanja koja se mogu izbjeći.”

Emmanuel, 2 glasa podrške

„Postoji jedan jednostavan potez, smanjite potrošnju energije u sektoru koji je nepotreban: ukloniti sve zaslone koji se koriste za oglašavanje.”

Tema građana 1.5.: Informiranje građana o mogućnostima koje su im dostupne

ANALIZA teme

Građani su iznijeli ideju međusobnog obrazovanja i pružanja rješenja i potpore kako bi mogli donositi odluke kojima se u većoj mjeri poštuju okoliš (npr. recikliranje, izolacija domova radi smanjenja potrošnje energije).

Izdvojeni DOPRINOSI

Mirko, 7 glasova podrške

„Potrebno je uložiti više truda kako bi energetska učinkovitost postala privlačnija, poželjnija i praktičnija [...]. Potrebne su informativne kampanje na televiziji, društvenim mrežama i u okviru posebnih događanja.”

Maripaze, 1 glas podrške

„Ako predmetima podarimo drugi život, smanjuje se potreba za proizvodnjom novih proizvoda. Time se smanjuje korištenje prirodnih resursa, ekološki otisak i potrošnja energije u proizvodnji.”

Tema građana 1.6.: Uključivanje građana

ANALIZA teme

Građani su iznijeli ideju da se ljude u većoj mjeri obrazuje i da im se pruže moguća rješenja i podrška kako bi mogli donositi odluke kojima se u većoj mjeri poštuje okoliš (npr. recikliranje, izolacija domova radi smanjenja potrošnje energije).

Izdvojeni DOPRINOSI

Жаклин, 0 glasova podrške

„Cilj je bolja informiranost o energetske politikama i o tome kako postupiti u slučaju krize u području energetike, kao što je to trenutačno slučaj. Dobro bi bilo uključiti one koji su izravno pogođeni energetske krizom.”

Атанас, 1 glas podrške

„Načini na koje bi EU trebao poticati općine da mlade ljude lokalno uključe u život općina.”

2. KATEGORIJA: ENERGETSKA OBNOVA

Tema građana 2.1.: Zajedničko djelovanje

ANALIZA teme

Kako bi se mjere energetske obnove učinkovito provele, građani smatraju da vlade, poduzeća i pojedinci moraju surađivati. Javna tijela moraju građanima pružiti potrebne informacije kako bi mogli trošiti na bolji i održiviji način.

Međutim, navodi se i da bi svaki građanin sam trebao djelovati održivo i poticati druge oko sebe da promijene navike (npr. obnovom svojih kuća i razgovorom sa susjedima kako bi ih potaknuli da učine isto).

Izdvojeni DOPRINOSI

Matej, 5 glasova podrške

„Vlade, poduzeća i pojedinci moraju surađivati na provedbi mjera.”

Anthony, 7 glasova podrške

„Energetska učinkovitost djelomično ovisi o zajednici i zajedničkom djelovanju, stoga bi mjere za promicanje učinkovitosti i energetske obnove trebale poticati zajednice kako bi ljudi mogli surađivati i potaknuti druge u svojem susjedstvu.”

Tema građana 2.2.: Pojednostavnjivanje postupaka

ANALIZA teme

Javna tijela moraju smanjiti birokraciju povezanu s postupkom energetske obnove i olakšati mu pristup (npr. za ugradnju fotonaponskih ploča). Također moraju informirati građane o mogućnostima koje su im na raspolaganju kako bi mogli pokrenuti potrebne postupke. Posebno bi trebali istaknuti „bijelu potvrdu”, to jest program poticaja kojim se ljude potiče na djelovanje i smanjenje potrošnje energije.

Izdvojeni DOPRINOSI

Danielle, 3 glasa podrške

„Pojednostavniti i ubrzati postupak odobravanja ugradnje fotonaponskih sustava. To se može postići pojednostavnjenjem regulatornih zahtjeva i smanjenjem birokracije povezane sa zahtjevima za izdavanje građevinske dozvole.”

Agnieszka, 1 glas podrške

„Trebalo bi uvesti zakonodavno rješenje na razini institucija EU-a kojim bi se omogućio brz i pojednostavnjen način pokretanja programa u korist energetske učinkovitosti za različite kategorije stambenih objekata temeljene na dohotku, kako bi lokalne vlasti, neovisno o svojim prioritetima, pokrenule takve mjere u

svakoj zajednici.”

Tema građana 2.3.: Poduzimanje mjera za smanjenje fonda zgrada s lošim energetskim svojstvima

ANALIZA teme

Građani su izrazili potrebu za povećanjem broja energetski učinkovitih zgrada. Osim toga, energiju bi trebalo učinkovitije skladištiti. Nužno je poduzeti mjere, kao što su obnova postojećih zgrada (privatnih domova, javnih mjesta) kako bi bile manje energetski intenzivne (npr. postavljanjem nove izolacije), bolja izolacija novih zgrada kako bi im bilo potrebno manje energije ili korištenje više površina za proizvodnju energije (npr. postavljanje solarnih ploča na prazne krovove parkirališta).

Izdvojeni DOPRINOSI

Etienne, 3 glasa podrške

„Pravilno korištenje urbanih područja, kao što su parkirališta, krovovi javnih zgrada. Ta bi se područja mogla koristiti za napajanje samodostatnih zgrada (kao model možemo uzeti Disneyland Paris).”

Alberto, 1 glas podrške

„Vidimo kako će sustav bijelih potvrda, koji je nedavno uveden u našoj zemlji (ali već postoji u drugim zemljama kao što su Francuska i Italija), biti ključan za bolje upravljanje energijom. Učinkovitost i održivi razvoj u svim sektorima (industrija, uslužne djelatnosti, stanovanje i prijevoz).”

3. KATEGORIJA: PROMET I MEKA MOBILNOST

Tema građana 3.1.: Poticanje održivog prijevoza

ANALIZA teme

Građani su istaknuli potrebu za poticanjem ljudi na korištenje ekološki prihvatljivijih oblika prijevoza pružanjem učinkovitih alternativa: snižavanjem cijena javnog prijevoza (npr. jeftinijim godišnjim kartama za javni prijevoz u velikim gradovima ili određivanjem cijena karata za vlak tako da su jeftinije od

zrakoplovnih) te poticanjem ljudi da koriste prijevozna sredstva koja ne onečišćuju okoliš, primjerice bicikle (uvođenje još više biciklističkih staza, posebno u velikim gradovima).

Izdvojeni DOPRINOSI

João, 3 glasa podrške

„Odaberite održivije oblike prijevoza, koristite javni prijevoz (nužno je uvođenje nižih i troškovno učinkovitijih cijena za građane) ili električne automobile (korisne kampanje povrata).”

Marilina, 2 glasa podrške

„Javnom prijevozu trebalo bi pridati mnogo veću važnost jer pomaže u borbi protiv energetske krize, rasterećuje promet i pridonosi rješavanju drugih velikih problema prisutnih u cijelom svijetu.”

Tema građana 3.2.: Potpora za prijevoz na električni pogon

ANALIZA teme

Sudionici su izrazili mišljenje da je potrebno razviti industriju prijevoza na električni pogon: poticanjem širenja električnog javnog prijevoza u gradovima kako bi se smanjile emisije (npr. promicanjem uvođenja trolejbusa u gradove), ali i poticanjem ljudi na kupnju električnih automobila, ulaganjem u poduzeća koja proizvode električne automobile, davanjem subvencija i širenjem dostupnosti postaja za punjenje.

Izdvojeni DOPRINOSI

Jose, 1 glas podrške

„Mislim da bi javni gradski prijevoz trebao biti potpuno električan. Budući da nije riječ o putovanjima na velike udaljenosti, pronalaženje punionica nije problem.”

Franziska, 0 glasova podrške

„Kako bi se potaknula veća upotreba električnih automobila u gradovima i manjim mjestima, potrebno je proširiti i poboljšati infrastrukturu za njihovo punjenje.”

Tema građana 3.3.: Zamjena prijevoznih sredstava koja jako onečišćuju

ANALIZA teme

Građani su istaknuli potrebu za boljim poticanjem ljudi da koriste ekološki prihvatljivija prijevozna sredstva. To bi se moglo postići oporezivanjem i zamjenom prijevoznih sredstava koja jako onečišćuju okoliš (npr. zamjena starih vlakova koji onečišćuju okoliš električnim vlakovima) te uvođenjem posebnih ograničenja kako bi se ljude odvratilo od upotrebe određenih prijevoznih sredstava (npr. uvođenje ograničenja za sportska terenska vozila u gradskim područjima).

Izdvojeni DOPRINOSI

Juliette, 1 glas podrške

„Ulaže su velik trud u smanjenje upotrebe automobila i promicanje električnih vozila. Veći učinak na smanjenje energetske otiska gradova i zemalja postiže se tako da se javni prijevoz učini korisnijom i jeftinijom alternativom.”

Victor, 26 glasova podrške

„Masa i veličina vozila izravno utječu na njegovu potrošnju goriva i pridonose iscrpljivanju fosilnih goriva i onečišćenju okoliša. Sportska terenska vozila, poznata po svojoj veličini, ne samo da troše više goriva, što dovodi do većeg utjecaja na klimatske promjene, već i pogoršavaju prometne gužve i otežavaju parkiranje u gusto naseljenim urbanim sredinama. Stoga se predlaže razmatranje uvođenja većih poreza na ta vozila ili ograničenja njihove upotrebe u urbanim sredinama.”

4. KATEGORIJA: ENERGIJA IZ OBNOVLJIVIH IZVORA

Tema građana 4.1.: Korištenje zelenijih izvora energije

ANALIZA teme

Stječe se dojam da je za građane ključno promicati različite oblike energije kojima se u većoj mjeri poštuje okoliš. To vrijedi i za javne prostore i za privatne domove: solarna energija (što prije ugraditi solarne ploče, primjerice na krovove domova), hidraulična energija (razvoj elektrana za proizvodnju CO₂-neutralne hidroelektrične energije), energija vjetra (izrada i postavljanje vjetroturbina) i,

naposljetku, izgradnja dodatnih nuklearnih elektrana. Naposljetku je navedena potreba za uspostavljanjem sustava za redistribuciju energije kako bi se spriječili gubici te kako bi oni koji nemaju pristup tim izvorima energije svejedno mogli koristiti čistu energiju.

Izdvojeni DOPRINOSI

Hans-Werner, 0 glasova podrške

“Energija je prisutna i može se transformirati. 2. Solarna energija i nuklearna energija primarni su izvori energije. Priroda i čovjek čine je sekundarnom energijom. Nuklearne elektrane ne smiju se isključiti, mora se osigurati sigurna energija.”

Ben, 0 glasova podrške

„Moramo se odmaknuti od energije iz neobnovljivih izvora i prijeći na čiste i zelene izvore energije kao što su vjetroturbine i solarne ploče. Nuklearna energija i energija iz ugljičnih izvora nisu dovoljno čiste da bi ih se smatralo dobrim dugoročnim ulaganjem.”

Tema građana 4.2.: Dodjela sredstava za promicanje energije iz obnovljivih izvora

ANALIZA teme

Građani smatraju da je ključno uspostaviti namjensko financiranje za razvoj energije iz obnovljivih izvora, pogotovo u ruralnim područjima. Ističe se da su zeleni izvori energije budućnost i da im svi građani trebaju moći pristupiti, bez obzira na svoja primanja.

Izdvojeni DOPRINOSI

Andre, 0 glasova podrške

„U manjim selima i mjestima pristup energiji iz obnovljivih izvora uvelike je ograničen zbog nedostatka kapitala i razvoja.”

Roberts, 1 glas podrške

„Nedostaju financijska sredstva za održive izvore električne energije. Nedostaje sustav putem kojeg biste mogli dobiti sredstva izravno od EU-a, umjesto preko

lokalnih vlasti koje postavljaju apsurdne zahtjeve.”

Tema građana 4.3.: Ponovna uporaba otpada

ANALIZA teme

Sudionici naglašavaju važnost uspostave sveobuhvatnog sustava gospodarenja otpadom kako bi se smanjio broj odlagališta. Zatim bi se energija mogla oporabiti iz otpada, primjerice proizvodnjom bioplina iz prehrambenog otpada.

Izdvojeni DOPRINOSI

Laura, 1 glas podrške

„Moramo se usredotočiti na izvore energije, dati prednost energiji iz obnovljivih izvora i nastojati smanjiti količine otpada.”

Zeynep, 0 glasova podrške

„Kako bi se smanjila odlagališta otpada u EU-u, predlažem uvođenje sveobuhvatnog sustava gospodarenja otpadom usmjerenog na recikliranje i kompostiranje. Taj bi sustav uključivao poticaje za poduzeća i kućanstva da smanje stvaranje otpada, kao i stroge propise o odlaganju otpada na odlagališta. Osim toga, ulaganjem u inovativne tehnologije za oporabu energije mogla bi se dodatno smanjiti količina otpada koji završava na odlagalištima.”

5. KATEGORIJA: POTPORA I SUBVENCije

Tema građana 5.1.: Davanje subvencija i primjena strožih standarda

ANALIZA teme

Građani su mišljenja da javna tijela moraju uvesti norme i obveze kojima bi se ljude poticalo na gradnju koja u većoj mjeri poštuje okoliš (npr. norme za poticanje obnove starih zgrada ili za reguliranje izgradnje novih zgrada).

Izdvojeni DOPRINOSI

Matej, 4 glasa podrške

„Pružati subvencije za izolaciju i kupnju starijih obiteljskih kuća, energiju iz obnovljivih izvora, sveobuhvatnu obnovu kuća, učinkovitije korištenje energije.”

Monica, 4 glasa podrške

„Vlade mogu prije 2030. uvesti stroga urbanistička i građevinska pravila kojima će se osigurati da nove građevine ili obnovljene stare zgrade ispunjavaju određene standarde energetske učinkovitosti. To može uključivati aspekte kao što su odgovarajuća izolacija, energetske učinkoviti prozori, rasvjeta i sustavi grijanja. Osim toga, može se uvesti obvezna upotreba pametnih sustava u novim građevinama, a za zelene zgrade mogu se uvesti smanjene naknade.”

Tema građana 5.2.: Poticanje odgovornije potrošnje energije

ANALIZA teme

Građani traže uvođenje sustava bonusa-malusa radi poticanja učinkovitije potrošnje i odvraćanja od prekomjerne potrošnje energije. To bi se pogotovo moglo postići većim oporezivanjem određenih proizvoda (npr. uvezene robe ili starih automobila koji onečišćuju okoliš).

Izdvojeni DOPRINOSI

Arancha, 1 glas podrške

„Ako pođemo od toga da smo svi predani održivosti i smanjenju ugljičnog otiska, pitam se kako će građani moći zamijeniti svoja vozila koja onečišćuju okoliš ako su troškovi vrlo visoki, a potpora oskudna?”

Fabio, 2 glasa podrške

„Proizvođač voća i povrća koji koristi istu energiju kao i proizvođač alkoholnih pića ili cigareta mora plaćati manje jer je njegov proizvod korisniji za društvo, dok su proizvodi kao što su cigarete i alkohol štetni.”

Tema građana 5.3.: Ulaganja kojima se potiče drukčija potrošnja energije

ANALIZA teme

Građani naglašavaju da bi javna tijela trebala poticati ljude na drukčiju potrošnju ulaganjem u ekološke inicijative (npr. ugradnjom superpunjača u nove zgrade i kuće kako bi se ljude potaknulo na kupnju električnih automobila).

Izdvojeni DOPRINOSI

Claude, 5 glasova podrške

„Danas bi bilo relevantno u nove zgrade i kuće ugrađivati punionice. Javna tijela mogla bi pokriti ili subvencionirati troškove postaja.”

Jose, 1 glas podrške

„Kupnja električnog automobila danas je zamka. Većina nas nema ga gdje napuniti. Automobili se u Španjolskoj parkiraju na javnim površinama, zbog čega ih nije moguće puniti tijekom noći. Domet ovih vozila nije zadovoljavajuć. Punjenje je sporo i skupo, kako iz aspekta vremena, tako i iz aspekta putovanja.”

6. KATEGORIJA: PROIZVODNJA I SKLADIŠTENJE ZELENE ENERGIJE

Tema građana 6.1.: Poboljšanje korištenja i skladištenja zelene energije

ANALIZA teme

Građani su iznijeli ideju o postizanju veće energetske učinkovitosti osmišljavanjem načina stvaranja energije iz novih izvora, primjerice kretanja (npr. oporabom energije proizvedene u teretanama) ili električnih automobila (postavljanjem modula na krovove za pretvorbu solarne energije). Također je iznesena potreba za osmišljavanjem boljih načina skladištenja energije u dematerijaliziranom obliku (npr. u baterijama), umjesto da gradimo skupu infrastrukturu koja troši energiju.

Izdvojeni DOPRINOSI

Léo, 2 glasa podrške

„Integrirati solarne module u vozila kako bi se smanjila ovisnost o fosilnim gorivima u regijama dobro izloženima suncu.”

Roelof, 4 glasa podrške

„Decentralizirano skladištenje, kao što su vodik, amonijak, kinetička energija ili baterije, nudi rješenje koje je i tehničke i strateške naravi (poremećaji).”

7. KATEGORIJA: SOLIDARNOST

Tema građana 7.1.: Solidarnost kao odgovor na krizu

ANALIZA teme

Potreban je zajednički odgovor na ekološku krizu kako ekološke inicijative ne bi bile rezervirane samo za dio stanovništva, već kako bi bile dostupne svima. Građani su izjavili da Europska unija i javna tijela moraju podupirati najsiromašnije i najmlađe skupine stanovništva kako bi imali pristup skupljim ekološkim inicijativama (npr. subvencije za poticanje ugradnje solarnih ploča ili kupnju električnih automobila, smanjenje računa za električnu energiju studenata prilagodbom stopa na one običnih kućanstava).

Izdvojeni DOPRINOSI

Effie, 1 glas podrške

„Mnogi (najsiromašniji) građani već su iscrpili sve mjere uštede koje si mogu priuštiti. EU bi se trebao usredotočiti na vlastitu proizvodnju u siromašnim kućanstvima i kućanstvima srednje veličine. Potrebno je uvesti stroge smjernice za države članice kako bi se prednost dala vlastitoj proizvodnji u kućanstvima.”

Anthony, 7 glasova podrške

„Energetska učinkovitost djelomično ovisi o zajednici i zajedničkom djelovanju, stoga bi mjere za promicanje učinkovitosti i energetske obnove trebale poticati zajednice kako bi ljudi mogli surađivati i potaknuti druge u svojem susjedstvu.”

8. KATEGORIJA: GRIJANJE

Tema građana 8.1.: Učinkovitije korištenje sustava za grijanje

ANALIZA teme

Sudionici smatraju da je važno bolje primjenjivati pravila na snazi i dati preporuke za grijanje. Time bi se izbjeglo neučinkovito korištenje sustava za grijanje, koje uzrokuje prekomjernu potrošnju (npr. već postoje brojni zakoni, norme i preporuke o korištenju sustava za grijanje kojima se želi spriječiti korištenje prevelikih uređaja, neadekvatno održavanje ili slaba kontrola sustava). Nadalje, čini se da je potrebno obnoviti sustave grijanja s malom potrošnjom energije (npr. aerotermalni sustavi, geotermalni sustavi, sustavi na biomasu).

Izdvojeni DOPRINOSI

Alin, 3 glasa podrške

„Iskustvo je pokazalo da se mnogi sustavi za grijanje i klimatizaciju nepravilno koriste jer su preveliki ili jer ih se loše održava ili njima rukuje. Najčešće se 10 – 15 % uštede energije ostvaruje bez ulaganja, neovisno o vrsti energije koja se koristi. Iako postoji mnogo zakona, normi, smjernica, preporuka i savjeta, njihova primjena nije sustavna. Moramo ispravno primjenjivati ta pravila.”

Ana Maria, 4 glasa podrške

„Kućanski uređaji višeg energetskeg razreda. Sustavi za grijanje u kojima se koristi energija iz obnovljivih izvora: aerotermalna energija, geotermalna energija, biomasa.”

Tema građana 8.2.: Uvođenje rješenja za centralizirano grijanje

ANALIZA teme

Sudionici smatraju da je važno smanjiti troškove energije uspostavom sustava centraliziranog grijanja gdje je to moguće. Time bi se omogućilo grijanje gradskih četvrti, gradova ili širih područja (npr. podzemnim cijevima za održivo grijanje i hlađenje ili zamjenom kotlova učinkovitim dizalicama topline).

Izdvojeni DOPRINOSI

Federico, 9 glasova podrške

„Uvedite rješenja za centralizirano grijanje, gdje je to moguće.”

Ingrid, 0 glasova podrške

„Prelazak s fosilnih goriva prvo znači prelazak na dizalice topline, uključujući veće radijatore kako bi se smanjila temperatura protoka i poboljšala kontrola

sustava. 15 000 kWh prirodnog plina može se na taj način povoljno pretvoriti u 3200 kWh električne energije.”

9. KATEGORIJA: RASVJETA

Tema građana 9.1.: Mijenjanje navika korištenja rasvjete

ANALIZA teme

Sudionici su iznijeli ideju o povećanju energetske učinkovitosti i poboljšanju rasvjete u javnim zgradama i domovima. To bi se moglo postići promjenom načina postavljanja i korištenja svjetiljki i rasvjetnih sustava (npr. raširenim korištenjem niskoenergetskih LED svjetiljki ili svjetlarnika koji propuštaju prirodnu svjetlost). Drugi spomenuti primjeri su prestanak korištenja žarulja sa žarnom niti i gašenje svjetala na javnim mjestima noću radi uštede električne energije.

Izdvojeni DOPRINOSI

Ana Maria, 4 glasa podrške

„Kućanstva moraju povećati energetska učinkovitost tako da za rasvjetu koriste LED žarulje ili svjetlarnike koji propuštaju prirodnu svjetlost.”

Haoyue, 0 glasova podrške

„Sad primjećujem da mnoge žarulje na javnim mjestima ostaju upaljene. Pozivam sve da noću ugase svjetla radi uštede električne energije.”

10. KATEGORIJA: ZELEN I EKOLOŠKI PRIHVATLJIVI PROSTORI

Tema građana 10.1.: Poštovanje krajolika

1. Poštovanje krajolika

ANALIZA teme

Sudionici smatraju da je potrebno nastaviti s uvođenjem zelene energije. Međutim, ističe se da se to mora učiniti na način koji ne utječe na krajolik (npr. raširenim postavljanjem vjetroturbina).

Izdvojeni DOPRINOSI

Stefano, 2 glasa podrške

„Energetska tranzicija ključna je u borbi protiv klimatskih promjena. Međutim, ona se ne može nametnuti. Ne može se nametnuti smještanje vjetroelektrana ili fotonaponskih elektrana u krajolik ako građani i gradovi nisu spremni prihvatiti tu infrastrukturu. Nužno je poštovati Aarhušku konvenciju, čije su potpisnice zemlje Europe i sama Europska unija.”

Tema građana 10.2.: Zeleni gradovi

ANALIZA teme

Ideja građana je stvoriti gradove s više zelenila, smanjiti temperature i tako se boriti protiv globalnog zagrijavanja (npr. neki gradovi odlučili su posaditi mnogo stabala, što im je omogućilo da temperaturu snize nekoliko stupnjeva tijekom toplinskih valova), ali i iskoristiti neke površine za sadnju stabala (npr. neiskorištene krovove u gradovima).

Izdvojeni DOPRINOSI

Federico, 9 glasova podrške

„Drastično smanjiti betoniranje gradskih ulica i površina te umjesto toga posaditi travu i drveće kako bi se smanjilo zagrijavanje grada i korištenje uređaja za hlađenje (posebno ljeti).”

Charline, 0 glasova podrške

„Želim više kutaka za prirodu u gradu, da se može disati, smanjiti onečišćenje, kao i imati mjesto za skloniti se sa sunca.”

5. ZAKLJUČCI

Rasprave održane na Platformi za građanski angažman na temu energetske učinkovitosti bile su važan korak u omogućavanju **višejezičnog građanskog angažmana** putem interneta na europskoj razini. Kako je prethodno navedeno, te su rasprave, održane tijekom razdoblja savjetovanja od 15. veljače do 31. svibnja 2024., znatno pridonijele razumijevanju **zajedničke vizije za povećanje energetske učinkovitosti** u cijelom EU-u. U dijalog su uključeni internetski doprinosi i rasprave u okviru panela građana i građanki, čime je osigurano da se pri oblikovanju konačnih zaključaka u obzir uzmu različite perspektive.

Tijekom angažmana pokazalo se da se **sudionici uglavnom slažu kad je riječ o nekoliko ključnih kategorija**: informiranosti, energetskej obnovi, prometu i mobilnosti, energiji iz obnovljivih izvora, potporama i subvencijama, proizvodnji i skladištenju zelene energije, solidarnosti, grijanju, rasvjeti i zelenim prostorima. Građani su istaknuli potrebu za **praktičnim rješenjima na razini zajednice** uz istovremene **sustavne promjene**. Među najčešćim je temama bila potreba za pojednostavljenjem postupaka za energetskej obnovu, povećanjem javnih ulaganja u energiju iz obnovljivih izvora i proširenjem infrastrukture za prijevoz na električni pogon.

Ukratko, savjetovanje je obuhvatilo širok raspon ideja i prijedloga europskih građana i **ukazalo na potrebu za zajedničkim pristupom energetskej učinkovitosti usmjerenim na djelovanje**. Iako su sudionici istaknuli tehnološki napredak i regulatorne okvire kao ključne aspekte, jasno je da su angažman i jačanje položaja građana i dalje temelji za postizanje dugoročnih ciljeva održivosti.

Važno je naglasiti da se prethodno navedeni rezultati ne mogu smatrati reprezentativnima. Međutim, u njima su, s jedne strane, iznesene neke **nove ideje**, a s druge **opći stavovi i mišljenja o prioritetima građana**. Europa neprestano radi na pitanju energetske učinkovitosti pa doprinos građana može biti ključan za oblikovanje politika koje su učinkovite i **koje javnost uvelike podržava**. Time bi se u Europi osigurao uključiv i održiv prelazak na energetskej učinkovitiji sustav.